

MILIEURADEN ONDER DRUK

UITDAGINGEN LOKALE PARTICIPATIE

IN EEN VERANDERENDE POLITIEKE CONTEXT

De beleidsadviserende en kritische rol van middenveldorganisaties wordt de laatste jaren minder goed verdragen. Op korte termijn winst boeken op economisch vlak staat in deze tijden van crisis immers hoog op de politieke agenda en lijkt makkelijker te behalen zonder al te veel tegenspraak. Ook voor lokale natuur- en milieuverenigingen is impact hebben op het beleid moeilijker geworden. Sinds de stopzetting van de Vlaamse samenwerkingsovereenkomst milieu met de gemeenten zijn immers zelfs lokale milieuraden geen verplichting meer. Vaak werden ze niet afgeschaft, maar bloeden ze langzaam leeg, niet in het minst omdat er geen verplichtingen meer zijn tot samenkomst, adviesvragen en het beantwoorden van adviezen.

Op welke manier kunnen natuur- en milieuverenigingen toch m(w)eer impact en inspraak op lokaal beleid verkrijgen? De mensen van de Wakkere Burger werken al geruime tijd rond deze vraag. Aansluitend op de Algemene Vergadering van de WMF van maart ging Dieter Van De Putte van De Wakkere Burger hierover in gesprek met de aanwezige lokale verenigingen. Dit met de bedoeling tot enkele werkbare tips te komen.

Overleg blijft belangrijk

“In de privésector wil de werkgever zijn concurrentiekracht verhogen. De werkgever wil zoveel mogelijk winst maken door de productiviteit en de efficiëntie te verhogen, de loonkost te verlagen,... De verwachtingen van de werknemer liggen merkkelijk anders: een positieve sfeer op de werkvloer, eerlijke arbeidsverhoudingen, arbeidsvreugde ervaren in de producten die men aflevert, een waardig loon voor het geleverde werk, et cetera. Om de verwachtingen van beide posities met elkaar te verzoenen, is sociaal overleg op de werkvloer noodzakelijk.” (uit een vakbondsblad –nvdr.)

Dit is, volgens de betreffende vakbond, de reden waarom het sociaal overleg belangrijk is. Is dit te

projecteren op milieuraden? Men kan natuur- en milieuverenigingen immers ook zien als de vakbond voor natuur en milieu. En ook op dit terrein zijn verschillende spelers actief, die ook zoveel mogelijk ‘winst’ uit natuur en leefmilieu willen halen. Het uitbaten en soms ook het uitbuiten van het leefmilieu is bron van discussie tussen die verschillende belangengroepen, waaronder de natuur- en milieubeweging. Deze laatste gaat voor de kwaliteit in combinatie met kwantiteit, de waarde van natuur an sich, duurzaamheid in werkelijke zin, ... terwijl natuur en leefmilieu voor andere belangengroepen als een verbruiksgoed of een goedkope inkomstenbron gezien wordt.

De milieu- en natuurbeweging heeft echter weinig economische lobbykracht om haar mening extra kracht bij te zetten, daarom moeten we het vooral

hebben van overtuigen. Overleg speelt daar een belangrijke rol bij, op voorwaarde dat er hiertoe een ernstige kans geboden wordt. De milieuraad kan een rol spelen om diverse visies over omgaan met natuur en leefmilieu kenbaar en bespreekbaar te maken en te streven naar een consensus met andere middenveldpartners.

Bij diverse milieuraadsleden is er echter wel frustratie over de werking van de milieuraden. De uitgebrachte adviezen worden vaak niet erg serieus genomen door het beleid en de brengen dan ook zelden de verhoopde verandering teweeg. Nu er door het wegvallen van de Samenwerkingsovereenkomst milieu zelfs geen verplichte adviesvragen meer zijn, is het de vraag van menige milieuvereniging hoe de milieuraad dan wel in de toekomst nog enige impact op het beleid kan hebben. En ook of er nog andere efficiënte manieren zijn om als 'vakbond van milieu en natuur' gehoord te worden?

Wat is participatie?

‘Deelnemen aan’ het beleid kan op verschillende manieren. Dit kan gaan van informatie krijgen vanuit het gemeentebestuur, tot er een mening over mogen zeggen, of zelf een budget krijgen om een project uit te voeren. Een adviesraad ligt daar ergens tussenin: informatie krijgen en er een gedacht over mogen zeggen. Niet onbelangrijk, omdat de mening van een adviesraad afgestemd is tussen de verschillende maatschappelijke sectoren, die elk enerzijds een netwerk met kennis en een draagvlak hebben en anderzijds een achterban, die het beleid kan uitdragen en verdedigen.

Participatie uitgedaagd

Maar het ‘beleid’ worstelt een beetje met de maatschappelijke participatie. Langs de ene kant maakt de term ‘participatiemaatschappij’ steeds meer opgang: laat de burger doen wat hij zelf kan doen. Het gewicht komt meer bij de burger te liggen. Zeker in tijden van besparing. En, langs de andere kant moeten vergunningen vlotter kunnen verleend worden, worden procedures bij de Raad van State voor groepen duurder, dus bemoeilijkt. De milieuraad wordt ook in vraag gesteld in vele gemeenten, nu de samenwerkingsovereenkomst milieu met het Vlaams Gewest, waarbinnen de milieuraad een verplichting was, is stopgezet. Het gewicht voor beslissingen komt meer bij de beleidsvoerders en de kringen errond te liggen. De combinatie van beide tendensen laat ons

vermoeden dat het beleid in de grote –veelal meer economisch getinte- projecten geen pottenkijkers meer wenst, maar voor het persoonsgerichte –de zorg bijvoorbeeld-, of voor zaken die beleids-ondersteunend werken, gerust de banden met het verenigingsleven wil aanhalen.

Hand in eigen boezem?

Om de afschaffing, of de beperking van taken, te verdedigen, geeft het beleid wel eens aan dat de samenstelling van de milieuraad te beperkt is, of dat er een gebrek aan draagvlak en planmatigheid is. Dit hoeft niet per definitie onwaar te zijn. Het is aan de milieuraad om het tegendeel te bewijzen en aan het beleid om aan te tonen dat participatie meer is dan het uitbesteden van taken die je zelf niet wil opnemen. De opwaardering van de milieuraad zal in de huidige context waarschijnlijk wel in eerste instantie van onderuit moeten komen. Maar hoe?

De BBC en het meerjarenplan

Met de beleids- en beheercyclus (BBC), kwamen nieuwe uitdagingen voor het middenveld. Niet alleen moet de lokale overheid de grote lijnen van haar beleid voor 6 jaar vastleggen –van een jaar na de verkiezingen tot een jaar na de volgende verkiezingen-, maar ook moeten de budgetten per jaar beschouwd worden. Dit geeft de indruk dat er nog weinig inspraak-marge is. Echter, niets is minder waar.

De BBC daagt het middenveld uit om meer geplande adviezen te geven. Zo kan een raad aan het begin van de planningsperiode wegen op de opmaak van het meerjarenplan. Maar kan ze ook tijdens de lopende periode op het jaarplan wegen. Belangrijk is om het proces voor te zijn en al voor de zomervakantie aan te geven waar de raad verandering in wil zien. Zo kan je je eigen accenten in de planning krijgen. December-januari wordt dan de periode om de eigen planning op te maken, andere adviesraden te consulteren naar gemeenschappelijke punten en mogelijkheden tot samenwerken.

Vertegenwoordigers vinden

Om te kunnen wegen op het gemeentelijke beleid, ook in de milieuraad, heeft je vereniging draagvlak nodig. In deze drukke tijden is het voor natuur- en milieuverenigingen niet eenvoudig om een aantal vrijwilligers te vinden, die geïnteresseerd zijn in het opvolgen van het gemeentelijk natuur- en milieubeleid. Naast een sterke planning, helpt het daarom ook als interne werking van je vereniging

zo goed mogelijk op punt staat. Het aantrekken van nieuwe leden, de inhoud aantrekkelijk en gediversifieerd maken/houden en dit allemaal in een haalbaar kader, kan er toe bijdragen dat je dergelijke personen aantrekt.

Draagvlak is het sleutelwoord

Om als milieuraad zichtbaar te zijn/blijven en dus ook een groter draagvlak te krijgen/te behouden, kan elk jaar een sensibiliserende en/of milieugerelateerde actie uitgevoerd worden en zelfs ook wat promotie gevoerd worden voor de aanvaardbare acties van het gemeentelijke milieubeleid. Thematisch kan ook overwogen worden om daarvoor ook 'buitenstaanders' te betrekken binnen een kort engagement.

Voor bepaalde thema's die in de milieuraad aan bod komen en die je vereniging belangrijk vindt om op te wegen, kan je aansturen dat er thematische denkgroepen over georganiseerd worden. Bv. rond bijvoorbeeld het boombeheer in de gemeente, of een klimaatbeleid. Per thema kan je ook andere mensen/experten aantrekken voor een afgebakend engagement. Zo worden adviezen sterker en krijgen ze meer draagvlak en gehoor.

E-forum

Een open forum op het internet, waar actuele thema's aan bod komen, kan verrijkend zijn voor de werking van je adviesraad en, wederom, je draagvlak. Dit geldt ook voor een Facebookpagina. Beide geven de mogelijkheid aan niet-leden om betrokken te zijn. De adviesraad moet zelf wel aan zet blijven, het is immers daar dat de maatschappelijke actoren en visies samenkomen.

Regelmatig open vergadering

Waar deze ruimte nu veelal door het gemeentebestuur zelf wordt ingevuld, zou een open vergadering best binnen de taken van een milieuraad vallen, eventueel met de steun van de gemeente. Een klimaatforum, een vergadering rond de ruimtelijke afbakening, eco-initiatieven, of het groenbeheer van de gemeente kunnen heel wat nieuwe ideeën, engagement en draagvlak creëren. Het kan, naar aanleiding van het meerjarenprogramma, ook in de vorm van een 'stadsgesprek', 'gemeentebabbel' of 'volksraad' waarbij je verschillende thematische tafels hebt die rond een bepaald deelthema debatteren en aanbevelingen opstellen voor de adviesraden. Ook hier blijft de regel dat de regie, zoals steeds, in handen blijft van de milieuraad (en

haar maatschappelijke vertegenwoordiging) en dat zij hieruit adviezen kan geven en opvolgen. Indien niet, kan je in een situatie komen van rechtstreekse democratie waarbij het verenigingsleven als deelnemers aan het beleid, steeds verder achteruit gedrukt wordt.

Goeie afspraken over communicatie

Communiceren op vaste momenten, of over kernpunten, naar de gemeenteraad kan ook helpen om de impact van de milieuraad te versterken. Je eigen vereniging moet ook op de hoogte van en akkoord zijn met wat de vertegenwoordigers in de milieuraad verkondigen. Ook informele communicatie, zoals een goed contact met de schepenen –als mogelijk– of met andere politieke vertegenwoordigers, of maatschappelijke groepen is heel belangrijk om een punt gewicht te geven.

Kan je niet beter gewoon vanuit je eigen vereniging werken?

Het is een "en-en" verhaal. Het is wel belangrijk om met duidelijke vertegenwoordigers van je organisatie werken. Dit houdt in dat wat je vertegenwoordigers aangeven op de milieuraad, ook gedragen en gecommuniceerd wordt door je vereniging.

Wanneer een punt dan ook door de verschillende maatschappelijke middenveldgroepen, die in de milieuraad zetelen, aanvaard wordt, heb je een veel ruimer draagvlak bekomen dan eentje dat enkel uit de 'groene hoek' komt. En als die andere leden dan ook een actief engagement opnemen om dat punt bij hun eigen organisatie te promoten, maakt het veel meer kans om ook effectief impact te hebben op het beleid.

Een ander belangrijk voordeel van de milieuraad is dat je ook de kleinere punten kunt opvolgen én steeds een vinger aan de pols hebt bij/gestructureerd en regelmatig contact met het beleid. Daarenboven kan je in de milieuraad ook aan taakverdeling doen en veelal rekenen op de inzet van de gemeentelijke administratie.

Meer info?

www.dewakkereburger.be

participatiewiki.be

www.adviesraden.be

[Methodieken burgerparticipatie](#)

[Powerpoint Wakkere Burger 16/03/2015](#)

Tekst : Bart vanwildemeersch en Katty De Wilde